

GERT PEERSMAN

HOE VERMOGEN HERVERDELEN?

Sinds kort behoor ik tot de club van de *one percent*. Voor alle duidelijkheid: ik heb het over diegenen die het 700 pagina's tellende boek *Capital in the Twenty-First Century* van de Franse econoom Thomas Piketty hebben aangeschaft, en het effectief hebben gelezen. Dat blijkt althans uit statistieken die op het internet circuleren over de meest ongelezen bestsellers. De inhoud van het baanbrekende werk over de alsmaar toenemende ongelijkheid in industriële landen is daarentegen wijdverspreid. Als voorbeeld van ongelijkheid en herverdeling kan dit tellen.

Een wezenlijke vraag is wat we met Piketty's analyse en aanbevelingen moeten aanvangen. Voor ons land is dat niet evident. Zo weten we niet eens hoe het precies zit in België met ongelijkheid en herverdeling. In de reeks 'De Kloof' die in *De Standaard* verscheen, worden er cijfers gepresenteerd waaruit blijkt dat de topinkomens sinds de jaren tachtig een almaar groter deel van de koek ontvangen, maar dat ons belastingstelsel dit vervolgens netjes herverdeelt, waardoor België de gelijkheidskampioen van Europa wordt. Die vaststellingen leveren echter geen bevredigend antwoord op de problematiek die Piketty schetst. Ze zijn immers alleen gebaseerd op inkomsten uit arbeid.

De essentie van Piketty's betoog gaat daarentegen over inkomsten uit vermogen en de concentratie van rijkdom in steeds minder handen. Piketty constateert dat de opbrengsten van vermogen (rente) hoger zijn dan de groei van het nationale inkomen (bnp). Dit betekent dat de renteniers door accumulatie van vermogen over de jaren een steeds groter deel van de welvaartskoek krijgen zonder dat ze er iets voor moeten doen, terwijl het aandeel van de mensen die hun inkomen moeten verdienen door arbeid of ondernemingszin stelselmatig afneemt. Dit ondergraaft de democratie, want die is gebaseerd op meritocratie.

Hoe het zit in België met de vermogensongelijkheid en herverdeling van inkomsten uit vermogen, weten we niet. De enige cijfers die we hebben, zijn gebaseerd op een eenmalige bevraging bij amper 2.000 gezinnen. Als Albert Frère aan de bevraging heeft deelgenomen, is ze niet meer representatief. Als hij dat niet gedaan heeft, ook niet. Bovendien blijkt uit onderzoek dat de superrijken die aan zo'n bevraging meedoen, hun vermogen serieus onderwaarden. We hebben dus geen idee hoe het zit met de vermogensongelijkheid, laat staan dat we weten hoe die is geëvolueerd over de jaren. Alleen een vermogenskadaster kan ons verder helpen.

Als remedie stelt Piketty dan weer voor om een progressieve vermogensbelasting te heffen. Hij zegt er wel in een adem bij dat dat op wereldniveau dient te gebeuren, omdat de superrijken de belasting anders zullen ontwijken door hun kapitaal naar het buitenland te versluizen (zoals Frankrijk momenteel ondervindt). Die aanbeveling brengt een land als België bijgevolg geen stap verder.

Hoe kunnen we als individueel land dan wel inkomen uit vermogen belasten en herverdelen? De roerende voorheffing verhogen is niet aangewezen. De rente is momenteel lager dan de inflatie, waardoor de waarde van obligaties en spaargeld sowieso wegsmelt en de ongelijkheid doet dalen. Een belasting op aandelenwinsten is wel billijk. Die is nergens zo laag als in België, namelijk nul. Zolang de belasting niet hoger is dan in het buitenland, zal er dan ook geen kapitaalvlucht zijn.

Een belasting op vastgoed, zoals huurinkomsten afkomen, is ook een optie. Vastgoed kan al helemaal niet vluchten naar het buitenland, terwijl uit onderzoek blijkt dat dit de minst schadelijke van alle belastingen is. Sommigen argumenteren dat dit de huurprijzen zal opdrijven, waardoor de huurders het slachtoffer zijn, maar dat is een fabeltje (het zal eerder de vastgoedprijzen verlagen).

Ten slotte kun je ook herverdelen via een btw-verhoging. Iemand met een laag inkomen zal dan bijvoorbeeld 100 euro meer btw afdragen. Wie daarentegen een inkomen (uit vermogen of arbeid) heeft dat het vijfvoud bedraagt, zal gemiddeld ook vijfmaal zoveel consumeren, en dus 500 euro extra btw afdragen. Die 600 euro kun je vervolgens gebruiken om de belastingen van diegene met het lage inkomen te verlagen (of uitkering te verhogen). Het is onbegrijpelijk dat linkse partijen en vakbonden tegen dergelijke belastingverschuiving zijn. Je kan dromen van een onrealiseerbare progressieve vermogensbelasting, of je kan opteren voor een in de praktijk haalbare herverdeling via de btw. Linkse partijen en vakbonden houden het blijkbaar liever bij dromen, terwijl zij die het nodig hebben in de kou blijven staan.